Print

Denmark Strait: 14: Kolbeinsøy

Sindre Skrede

September 6, 2011

«Knorr» passerte i ettermiddag Islands nordligste utpost, nemlig Kolbeinsøy, 105 km nord for Island. Dette er, i dag, ikke stort mer enn et par steinknauser som stikker opp av det opprørte havet.

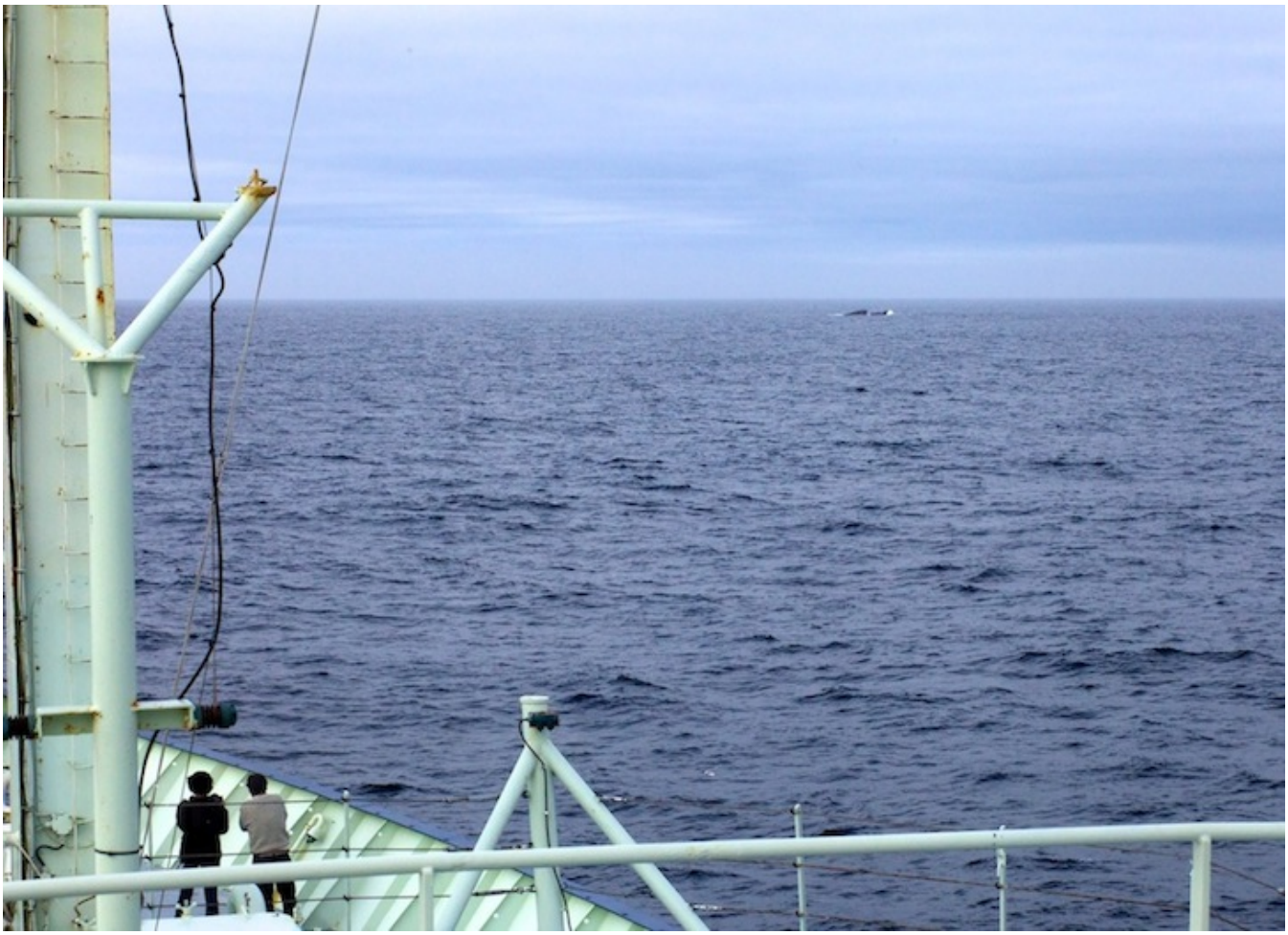

Kolbeins"øy" i det fjerne. Foto: Sindre Skrede

En gang i tiden var det derimot en forholdsvis stor øy på stedet. I 1616 rapporteres øyen å være 700 meter lang og 100 meter bred. I 1903 var øyen halvparten så stor, og nå i 2011 er den ikke stort mer enn åtte meter bred og fire-fem meter lang. Øyen skal ha fått navn etter Kolbein Sigmundsson fra Kolbeinsdal i Skagafjörður, som led skipbrudd på øyen på 900-tallet. Dette er nevnt i "Svarfdœla saga".

I 1989 ble det faktisk laget en helikopterlandingsplass på øyen, men i 2006 hadde stedet erodert så mye at halve betongdekket som utgjorde landingsplassen, var borte.

Ikke mye er igjen av Kolbeinsøy. En enslig rest av armeringsjern stikkende ut fra berget, vitner om helikopterlandingsplassen som en gang var her. Foto: Sindre Skrede

Et lands økonomiske sone, som er området hvor et land har eksklusive rettigheter til ressurser i havet, måles 200 nautiske mil fra grunnvannslinjen til landets territorier. Grunnvannslinjen måles som en linje mellom kystens ytterpunkter ved lavvann.

Kolbeinsøy var var dermed viktig for Island under etableringen av øystatens økonomiske sone, spesielt med tanke på rettigheter til fiske. Før 1900 hadde de fleste stater kun en territorialgrense på 3 nautiske mil utenfor kysten. Økt fiske og utnyttelse av andre ressurser, førte til et behov for utvidede grenser. Flere land innførte territorialgrenser på 200 mil, men dette uten noen form for internasjonal enighet. Grensene ble delvis beregnet fra de ytterste små, ubebodde skjær - slik som Kolbeinsøy.

Kolbeinsøy from Sindre Skrede on Vimeo.

Striden om fiskerirettigheter i området dreide seg mye om hvorvidt Kolbeinsøy skulle regnes som en del av Islands kystlinje eller ikke. Det var ikke før den tredje havrettskonferansen, United Nations Convention on Law of the Sea (UNCLOS III), ble signert i 1994 at grensene for et lands territorialfarvann og økonomiske soner ble formalisert.

I dag går denne grensen midtveis mellom Island og Grønland (deling etter midtlinjeprinsippet). Etter reglene nedfelt i traktaten, teller ikke små, ubebodde klipper og skjær med når man beregner avstander fra kysten. Kolbeinsøyens betydning er i dag altså noe begrenset, men frem til den sannsynligvis forsvinner under havet rundt 2020, er den Islands nordligste "øy".

Kolbeinsøy er den eneste synlige delen av den undersjøiske fjellformasjonen kjent som "Kolbeinsryggen", som strekker seg sørover vest av Jan Mayen. Foto: Sindre Skrede

Øyen er et av de svært få synlige delene av Kolbeinsryggen, som er en undersjøisk fjellformasjon som går nordover fra Island. «Knorr» har holdt kurs like over denne ryggen, og har foretatt CTD-målinger langs den.

- Midt på denne ryggen passerte vi en bruddsone, hvor instrumentene våre forteller oss at det skjer mye interessant: men nøyaktig hva målingene betyr og hva som faktisk skjer, er vi ikke i stand til å forklare før vi får analysert dette nærmere, sier Robert Pickart.

Kolbeinsøys opphav ligner sannsynligvis på det man opplevde med øyen Surtsey, som dukket opp av havet sør for Island etter et undersjøisk vulkanutbrudd i 1963. Trolig vil Surtsey lide samme skjebne som Kolbeinsøy om noen hundre år.

Geta verður þess hversu fór með þeim Una og Kolbeini, að Uni hlaut það er þeir deildu um því allir voru í móti Kolbeini. Og svo varð Kolbeinn reiður að hann stökk á skip og sigldi í haf og braut skipið við klett þann er liggur í útnorður undan Grímsey og týndist Kolbeinn þar og er eyin við hann kennd og kölluð Kolbeinsey. En Hjalti situr þar eftir og minnkar ekki virðing sína.
Svarfdœla saga

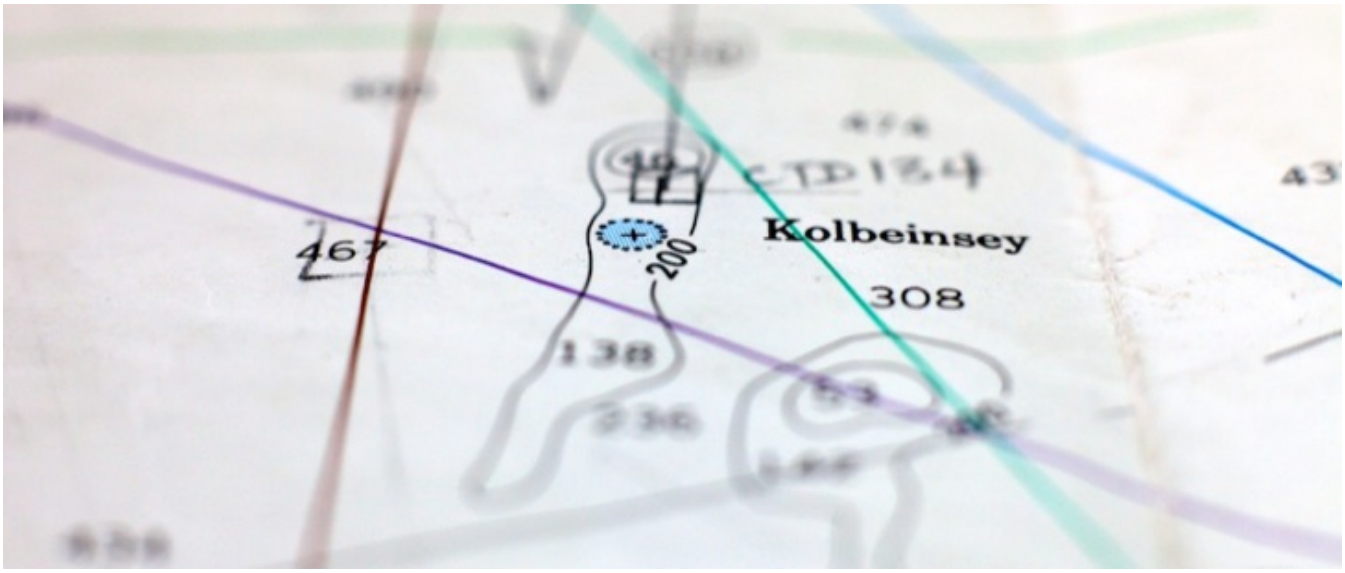

Det er ikke mye av Kolbeinsøyen som stikker opp av havet. På sjøkartet er stedet markert som et skjær. Foto: Sindre Skrede

Det er lovet dårlig vær de neste dagene, enda kraftigere enn det vi hadde for noen dager siden. «Knorr» går i kveld og natt mot Island, hvor vi skal plukke opp reserve-CTDer, før utforskningen av havet fortsetter.

Last updated: December 27, 2011

Copyright ©2007 Woods Hole Oceanographic Institution, All Rights Reserved.
Mail: Woods Hole Oceanographic Institution, 266 Woods Hole Road, Woods Hole, MA 02543, USA.
E-Contact: info@whoi.edu; press relations: media@whoi.edu, tel. (508) 457-2000
Problems or questions about the site, please contact webdev@whoi.edu